

Nro. 36.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Novembernek első napján 1796-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Tegnap előtt ismét egy örvendetes Tudósítást közlött a' Cs. K. Fels. udvari hadi Kancelária a' Publicummal, mellyben a' *Moreau* Generális vezérlése alatt lévő Fr. armádiának *Bénusson* lett által költözése, vagy inkább vitéz seregeinktől lett által nyomtatása adattatik elő. Ezen tudósítást *Károly* kir. fő hertzeg küldötte ide *Barcsay*, Barkó huszár regementéből való Kapitány által, mellyben *elsőben* is a' maga bölts rendeléseit; *másodszor*, az ellenséggel való tsaítait, és annak *Rénus* vizén lett által költözését írja le.

A' mi az első pontot illeti, előre ki tanulván azt Ő Kir. Hertzegsége, hogy a' *Párisi Directorium* planuma szerént, *Moreau* Generális *Brisgoviát* kezünkből újobban ki fatsarni, 's ottan letelepedven a' *Rénus* jobb partyán meg maradni akarna: a' Gr. *Latour* corpusát a' leg rövidebb úton magához húzta, melly noha a' nagy hegyek, a' szüntelen való essőzés, a' vizeknek fel duzzadása, és a' völgyeknek bé öntetése miatt, igen sok munkával és fáradsággal ment végbe; de tsak ugyan végbe vitte a' maga fel tételét, és a' mint alább meg fogjuk mondani, hafzontalanná tévén az ellenség planumait, egészlen által nyomta őket a' *Rénus* túlsó partyára.

Octob. 12-kén, *Renchenbe*, vagy *Renchenlochba* (itten 1695-ik éltendőben keményen meg verte *Montecuculi* Cs. K. Generális *XIV. Lajos* Fr. Királynak leg nevezetesebb vezérét *Turennet*.) érkezvén Ő Kir. Hertzegsége Gr. *Colloredo* F. M. Lajtinántot a' *Kéhli* erősségnek szemén való társára hátra hagyta, Oct. 13-ikán *Offenburgba* ment, Gr. *Latourt Immerdingenbe* küldötte, vele és B. *Fröhlich* Generálissal a' *Condé* hertzeg corpusát öszve kaptsolta, és minekutánna *Moreau* Fr. Generális *Freyburgot* 16000 emberével el foglalta, ott lévő sereg osztályunkat onnan el nyomta volna, Octob. 17-ik napján ellene küldötte *Nauendorf* Generálist, a' ki vele *Haimbach* és *Malterdingen* közt öszve tsapván, egész setét estig viaskodott, 's bátor nagy ellentállásra talált is, de tsak ugyan ki üzte őket a' nevezett helységekből.

Octob. 18-ikán B. *Fröhlich* F. M. Lajtinánt is három colonnében tsapott az ellenségre; az első colonne, mellynél a' *Condé* hertzeg corpora vala, *Waldau* mellett széllyel szórta a' Fr. avantgardét, az az, előre ment sereget, holott mind maga *Condé* hertzeg, mind a' fia az *Enchieni* hertzeg vitézi módon viselték magokat, 's 400 patriótát fogságra ejtettek. — A' második colonne *Kempff* Generális vezérlése alatt hasonló szerentsével élt; a' harmadik colonne *Klingling* Generális kórmánya

alatt mindenütt nyomon űzte az ellenség arriere gardeját, az az, utól menő seregét, és igen sok embert el veztegetett abból.

Úgyan azon napon *Haimbach* és *Malterding* helységeket vissza akarván *Moreau* venni, véres viadal történt a' két hadakozó sereg közt, és ekkor is setét estig tartván a' tsata, mind nekünk, mind az ellenségnek nagy vesztesége vólt, nekünk mindazáltal annyiban kedvezőbb vólt a' hadi szerentse, hogy mi a' tsata piatzot meg tarthattuk. — Hasonló szerentsétlenség történt rajtok *Plibach* névű helység mellett, holott sok kárt tett benne *Nauendorf* Generális.

Illyenképen minden szükséges positiókat el foglaltatván, és a' több corpusokkal a' magáét öfzve tsatolván Ő Királyi Hertzegsége, az ellenségnek *Rénus* vizén lejendő által nyomására eleve el készített planuma szerént, Oct. 19-ikén nap-pali 12 órakor, az ellenség szeme láttára egész ármádiáját ki indította, és egynéhány colonnében ellene küldötte. — *Nauendorf* Generális *Waldkirchen* alatt, nemtsak az, hogy helyéből ki mozditotta a' Frantziaságot, hanem e' mellett egy egész batallion gyalogságot el szakasztván a' *Moreau* corpusától, fegyverét le tenni kényszerítette. Ezen tsatában igen vitézi módon viselték magokat Gr. *Oreylli* Generális, és B. *Dinnersperg* Lobkovits könnyű szerű lovas seregétől való Obrist-lajtinánt. — A' második colonnének vezérje *Fridrik* Órániai hertzeg is tökéletesen meg felelt az Ő Kir. Hertzegsége reménységének, mellyen valamint örvend, úgy felettébb szomorkodik, 's bánatját elegendőképen le nem írhatta Gr. *Wartensleben* hadi Tárnokmesternek ezen tsatában való szerentsétlenségén, kinek bal karját egy kártáts golyó-bis öfzve rontotta. — Valamint más történetekben, úgy ebben is különös tanúbizonyságait adta ez a' fegyverben meg öfzült, de végtére szerentsétlenné lett vitéz maga különös hadi talentomai-nak, 's uralkodó Fejedelméhez való hűségének.

Gr. *Latour* hadi Tárnokmester a' harmadik colonnéval *Kentringent* és az *Elz* vizén lévő hidat el foglalta, *B. Staader*, *Dévay* és *Hegel* Generálisok segedelmével. — A' harmadik colonnének vezérje hertzeg *Fürstenberg* az által tellyesítette maga kötelességét, hogy az ellenség positióját, avagy tanyáját szüntelen nyughatatlankodtatta, 's ellene küldött tsuportyait ágyú lövései által vissza igazította. A' tsatának a' setét este vetett véget, de azért meg is egész éjjel fegyverben állottak vitéz seregeink, a' következett napra halasztván győzedelmek után való ki pihenéseket, és ámbár semmit sem dolgozhatott is a' lovasság a' hegyek, tserjék és szőlő hegyek közt, még is mindazáltal 2 ágyút nyertek és 1800 Frantziát ejtettek fogásra: sebbe pedig annyit, hogy 200 szekeret töltött meg velek az ellenség.

Octob. 20-ikán jókor reggel *Langendenzlingen*ből is, (Ezen, és a' több itten neveztetett, és ezután is neveztetendő helységek mind az *Austriai Brisgoviában* fekszenek) ki üzven *Nauendorf* Generális a' Frantziákat, utat nyesett Ő Kir. Hertzégének az avantgardnak előbb lehető rukkoltatására, 's az ellenség hátról járó seregének ottan ottan való nyughatatlankodtatására. — A' Gr. *Latour* hadi Tárnokmester colonnéját ellenben annyiban nagyon késleltette az ellenség, hogy a' *Langendenzlingen* és *Balingen* felé folyó meg áradott patakon lévő hidat el rontotta, az ott lévő erdöket gyalogsággal meg rakta, és hamarjában egynéhány battériákat készítettvén, azokat ágyúkkal meg töltötte, de így is meg nem akadalyoztathatta által menetelésben, a' melly alkalmatossággal mind a' két részről sok emberi vér ontódott ki, de sokkal több az ellenség részéről, a' kik leg hevesebb kártatsaink tüzével sem gondoltak. — Végtere *Dévay* és *Hegel* Generálisok és *Reisner* artilléria fő Strázsamester jó rendeleteik által a' nevezett patakra hid vettvén, azon az avantgárdát által vitték, az egész colonnét *Theningen* nevű helység előtt le telepítették, 's utat

készítettek Ő Kir. Hertzegsége colonnéjának *Langendenlingenig* való előbb nyomúlhatására.

Igy lévén a' dolog, Octob. 21-ikén, jókor reggel ki állott Ő Kir. Hertzegsége az eddig nevezett colonnekkel, olly véggel, hogy az ellenségre ütvén, egyszeriben által nyomhassa azt a' *Rénus* folyó vizén, 's tökéletesen meg szabadithassa annak innenső részét eddig szenvedett nyomorúságaitól. Mindazáltal ekkor sem botsatotta magát ütközetbe az ellenség, hanem mindenütt hátrább hátrább vontta magát, a' melly alkalmatossággal sok embereit le szabadta *Meerveld* Cs. K. Generális, és minekutánna mind *B. Fröhlich* Generális maga corpusával, mind Ő Kir. Hertzegsége az avantgardeval, mind *Dévay* Generális, a' *Gr. Latour* corpusának előjáró részével *Freyburg* alá nyomúltak, *Moreau* Fr. vezért minden oldalról szorongatták, sok ágyúit és embereit el fogdosták volna, 10000 főből álló gyalogságát *Breysach* mellett a' *Rénus* vizén által küldötte, a' több seregeit pedig *Hünigen* felé vezetvén, ottan költözött által a' nevezett folyó vizén. — Azokat, a' kik ezen súlyos, és egynéhány napokig tartott tsatában magokat különössen meg különböztették, nevenként fel jegyzeni, 's Ő Császári Felsége kegyelmességébe ajánlani, a' következő alkalmatosságra halasztotta Ő Kir. Hertzegsége.

Illyetén vége lön egy felől a' *Tseh* Országi határokig, más felől egészen *Bavariáig* előbre nyomúlt Fr. armádiáknak, mellyeknek nem ok nélkül kiáltozták a' *Rénuson* által tsúfságból derek vitezeink: *Hamar vissza tértetek Bétsből! mivel gazdagítottátok ott meg magatokat s. a' t.*

Olasz Országi armádiánk eránt ugyan néhány időtől fogva nem lehetett valami örvendetes híreket, sőt semmit is hallani: mindazáltal tellyes bizodalomban vagyunk, hogy nem sokára a' győzelmekben fel fuvalkodott *Buonaparte* Fr. vezér is, *Zsurdán* és *Moreau* Generálisoknak dallyára fog jutni, ő is meg fogja azt tapasztalni, hogy bátor

az Austriai jól nevelt 's gyakorlott ármádia néhánykor érezze is a' szerentse változandoságát, de soha el nem tsügged, hanem előbb vagy később fejét fel emelvén, a' leg kényesebb ellenségeit is a' földre tiporja. — Nem tsuda, hogy mind *Német*, mind *Olasz* Országokban darab ideig hátrálni kéntelenítették vitéz seregeink, mind a' két Országbeli fejedelmek, a' Fr. fegyver szerentséjetől való féltéktől e', vagy más titkos politika okoktól indittatván, a' coalitiótól el állottak, segítő seregeiket töllünk vissza hivaták, és sem eléggel, sem másféleképen nem segítvén bennünket, mind nekünk, mind magoknak, mind a' közügynek felettébb ártottak. Mivel a' szabadtság részegítő itala által meg bódítatott ellenség nemcsak *Német*, hanem *Olasz* Országban táborozott ármádiaink ellen is koncentrálván maga hadi erejét, Gr. *Wurmser* Feldmarsalt tsáknem egészlen meg akadályoztatta bölts hadi planumainak további folytatásában.

Erre való nézve tettzet Ő Cs. K. Felségének, mind *Davidovich* F. M. Lajtinántnak *Tyrolisba*, mind *Quozdanovich* Generálisnak *Friauliába* számos, kiváltképen a' *Horváth* és *Erdély* Orzági véghelyi katonákból öszve kaptsolt seregeket küldeni, kiknek vitéz karjaikat mind az 1741 és 1745-ik estendöbeli, mind a' jelenvaló háborúban gyakorta tapasztalták a' Frantziák. — Minthogy pedig ezen seregeknek ideje koránt való oda jutásoktól nem kevés függ ott: ahozképest, a' mint már másszor is említette a' Magy. Kurir, nem gyalog, hanem változtatva, hol gyalog, hol szekér háton marsiroztanak azok a' rendelt helyekre, kiknek és taplaltatásokra szerzett eleségeknak, 's hadi munitzióiknak vitelekben különös készséget mutattnak Ő Felsége hiv jobbágyai.

Mind a' két nevezett corpusnak fő igazgatását B. *Alvintzy* hadi Tárnokmesterre bizta Ő Cs. K. Felsége, meg lévén arról tökéletesen győzetve, hogy ez a' derék hazánkfia valamint eddig, úgy ennekutánna is akként fogja a' Felséges

szolgálatot folytatni igyekezni, a' mint Fels. Fejedelmünk reményli, 's az ő hiv jobbagyi kötelességei kívánnyák. — Már is bizonyos jelentésből tudjuk, hogy ő előre meg tévén a' szükséges rendelkezéseket, azon iparkodik, hogy azokat az ellenséges tanyákat, a' mellyek által magát Gr. *Wurmser* fő vezérrel öszve kaptsolhassa, 's egyesült erővel dolgozhasson az ellenség ellen, minél előbb lehatt el foglalhassa.

Olasz Ország.

A' Fr. Respublika és *Modenai* hertzeg közt kötött békesség félbe szakadt, azzal vádolván az elsőbb az utólsóbbat, hogy a' *Mantuai* várnak Frantzia ostrom alól való fel szabaditátása után, sok eleséget küldött volna az ottan lévő Cs. K. katona őrizetnek. Most már az Olasz Országi tartományokban is erőssen verbuálnak a' Frantziák, és a' kit alkalmatosnak lenni látnak a' hadi szolgálatra, erőszakosan is el viszik. — A' *Maylandi* nemzeti gárdistak által őriztetik tarszekereiket, 's ő velek kísértetik a' Fr. Országba küldetett hadi foglyokat. De ezek közül egynéhány ezer módot tanált a' magok ki szabadításában, mivel kevesen vóltak a' *Maylandi* Gárdista késérők. — *Bonóniából* iratik, hogy a' már el készült és Fr. kaptára üttetett Constitutió ma hólnap közönségessé fog ott tétetni, melly szerént ezen új Respublika is a' Frantzia Respublika védelme alatt fog lenni, és minden háborús időkben ennek segítségére lenni. — A' *Ferrárai* Érseket *Mathei* Kardinálist szabadon botsátotta *Buonaparte* Generális.

Minapában említette a' Magy. Kurir, hogy a' *Római* Sz. Pápa és a' Fels. Nápolyi Király szoros offensiva és defensiva alliántziát kötötte nek vólna egymással. Ebben arra kötelezte magát Ő Szentsége, hogy a' Nápoly Országban fekvő örökségeit úgymint, *Benevento* és *Pontecorvo* városait örökösen által adja; hogy az egész háború alatt minden hólnapban 100 ezer Scudit ad hadi

segítségül a' Nápolyi királynak, (egy Római *Scudi*, vagy *Scudo Rómában* 2 forintot, *Nápolyban* 2 forintot 37 krajtzárt és két kis pénzt telzen); hogy 15 ezer katonát állítat ki, a' kiket maga vezérlése alatt, és maga ármadiájával egyesítve vihessen a' Nápolyi király a' Frantziák ellen. — Más részről Ő Királyi Felsége azt igiute Pápa Ő Szentségének, hogy leg ottan 20 ezer embert *Toskána* felé, 30 ezret *Bonónia* felé fog indítani, 's az utólsóbbakkal az Ő Szentsége 15 ezer embereit egyesíteni; hogy mind addig le nem fogja fegyverét tenni, valameddig a' *Bonóniai* és *Ferrárai* tartományokat vissza nem szerzi a' *Római* udvarnak; hogyha ezen 30,000 ember e' végre elegendő nem lenne, többet is fog Ő Szentsége segítségére küldeni s a' t.

E' mellett az egész egyházi birodalomban kemény hadi készülétek tétetnek, *Róma* városában magában szüntelen fegyverben gyakoroltatnak a' ki állítatott fegyveres polgárok, hasonló módon folynak a' dolgok a' több Pápai városokban. Ezen polgári katonaságnak Generálissimusa avagy fő vezérje *Rezzonico* hertzeg, Obersterjei *Aldobrandi*, *Gabrielli* és *Justiniani* hertzegek, Obristlajtinántja *Monterano* hertzeg, a' több alsóbb rangú tisztek mindnyájan a' nemességből valók — köz katonáknak csak azok vétettettek bé, a' kiknek tanúbizonyság levelek vólt papjaiktól arról, hogy ők a' mostani kórmány székkal tökéletesen meg elégefsznek.

A' *Szárdiniai* király felől iratik, hogy Ő Felsége a' Frantzia Respublikával szerzett békességnek tikkelyeit tökéletesen bé tellyesíteni kívánván, a' Frantzia Ország határai mellett lévő végvárakat tulajdon minasói által le rontatta.

A' Fels. Szárdiniai király *III. Victor Amadé* a' közelebb múlt Octobernek 16 ik napján, életének 71-dik, uralkodásának 23-dik esztendejében, meg hólt.

Galeppi úr, a' Sz. Pápának *Florentziai* Con

gressusra küldött biztosa következő módon válaszolt a' Franziá Commissariusok által eleibe tetett bekességes punctumokra: „Alább irt hatalommal fel ruháztatott ministerje Ő Szentségének *VI. Pius* Pápának, jelenti a' *Párisi* végre hajtó Tanáts Olasz Országi armádiánál lévő Commissariusainak *Garrau* és *Salicetti* uraknak, hogy ő azon 64 tikkelyeket, a' mellyeket nékie olly feltétel mellett által adtanak, hogy azok vagy mind bé vétetődjenek, vagy mind meg vettettesenek, Ő Szentsége eleibe terjesztette, mellyekre, minekutánna azokat mind Ő Szentsége, mind a' Kardinálsi Szent Gyülekezet szorossan meg vizgálták volna, azt válaszolták, hogy azoknak elfogadtatásokat sem a' Sz. vallás, sem az egyenes szivűség meg nem engedhetik.”

„Valójában nagy fájdalommal tapasztalta Ő Szentsége, hogy a' *Párisban* fel tetett tikkelyeken kívül, a' mellyek által Ő Szentségét, minden Fr. revolutióra nézve 1789-ik esztendőtol fogva ki adott bulláinak, bréveinek, rescriptumainak, apostoli parantzolatjainak s. a. t. vissza vonására, 's el törölésére akarják kötelezni, más amazoknál is keményebb tikkelyeket készitettének, mellyek mind a' Catholika vallásnak, mind az Anyaszentegyház jussainak véghetetlenül ártalmasak, és el nem fogadtathatók, nem emlékeztvén azokról, a' mellyek a' maiestas jussait el rontyák, a' Statust kissebbitik, a' jobbágyoknak jávát és tsendességét el temetik, és más nemzeteknek 's hatalmasságoknak jussaikkal egy átallyában ellenkeznek, a' mellyek eránt még tsak neutralis sem lehetne Ő Szentsége. — Ahoz képest tellyes bizodalommal vagyon, hogy a' végre hajtó Tanáts, mind maga egyenes szivűsége, mind a' Fels. *Spanyól Király* közbenjárása által öztönöztetvén, elegendőnek lenni itili azon indító okokat, a' mellyek Ő Szentsége lelki isméretét ezen meg vető válaszádra ösztönözték, a' melly mellett való álhatatos megmaradásra tulajdon életének fel áldozásával is köteleztetik Ő Szentsége — *Költ Florentziában*

Septembernek 15-ik napján 1796. esztendőben. — Galeppi.

Mintgyárt ezen válasz vétel után egy Frantzia sereg osztály indult ki *Livornóból* 4 ágyúval *Volterra* felé, és *Piombinot*, *Castiglionét*, 's több *Római* Statushoz tartozó kikötő helyeket el foglalván kétfelé szakasztották a' *Portoferrajói* szigeten lévő Anglusok és Olasz Ország közt való egygyességet. Mellyhez képest mintgyárt akkor levelet küldött a' *Toskánai* udvarnál lévő Anglus követ *Windham Willliám* úr a' *Rómában* lévő Anglus Agensnek *Gráves* úrnak olly parantsolattal, hogy mivel a' Sz. Pápa és Fr. Respublika közt lévő békességes trakta félbe szakadott, és semmi reménység nem lehet a' békeséghez, vigye végbe a' *Római* kórmányszék előtt, hogy a' Sz. Pápa-hoz tartozó kikötő helyek nyittattassanak fel a' *Britanniai* hajók előtt. — Minémü válasz fog ezen kérésre adattatni, meg mutatja a' jövendő idő.

A' *Módenai* hertzezség is keservesen tapasztallya a' Frantziákkal kötött fegyverszűnésnek szomorú következéseit, mellynek nem maga az uralkodó hertzeg, a' ki mindjárt a' Fr. ármadiának birodalmához való közelgetése után maga rendes lakó helyét el hagyván, gazdagságának nagyobb részével *Velentze* várasába ment, mint inkább a' *Módenai* tellyes hatalommal fel ruházott fő kórmányszék, a' szerző oka. E' mintgyárt eleinten fegyverszűnést kötven a' Frantziákkal, igen kemény feltételek alá vetette magát, és békességet szerző követeket küldött *Párisba*. Mivel pedig már akkor is más titkos feltétele volt a' Directoriumnak, vissza küldötte a' *Módenai* követet, azzal a' biztatással, hogy a' közönséges békesség alkalmatosságával a' *Módenai* hertzeggel is örökös és állandó békességet fog kötni. — Azonközben az oda küldetett spionok a' népet uralkodó fejedelmek ellen fel ingerelvén, annak alábbvaló és rossz gondolkozású része a' kösség *Regióban* fel támadt, és a' Fr. védelemben bízakodván, magát szabadossá tette, 's szabadtság

fáját emelt fel maga közt. — Hasonló zenebona kezdette magát *Módenában* ki ütni, 's valósággal lángot is vetett volna, hogyha illendő eszközöket nem rendelt volna az ellen a' kórmányszék. Illyenképen nem bóldogúlhatván fel tételeikben a' Frantziák, egynéhány ezer főből álló Fr. sereget küldött oda *Buonaparte* Generális, a' kik által el foglaltatván *Módena* városát egy hirdetményt tétetett közönségessé, mellyben azzal vádolta a' kórmányszéket, hogy a' *Mantuai* katona őrizetnek eleséget küldvén meg törte a' fegyverfzűnésnek punctumait. — Oct. 6 ikán 150 dragonnyossal bé menvén *Sandoz* Generális a' városba, elsőben is a' hertzei lakó palotát foglalta el, anakutánna este felé 400 főből álló Fr. gyalogság oda bé marsirozván, minden kapukat el foglaltatott, és a' *Módenai* katonaságot is meg foztatta fegyverétől. — Octob. 7-ikén *Garrau* Fr. Commissarius is oda érkezvén 1500 emberrel, minden közönséges épületeket és kasszákat el foglaltatott a' Frantzia Respublika nevében. — Dél után 300 dragonyosok őrizete alatt a' szabadság fáját a' közönséges piatzon fel emeltette, 's úgyan akkor egynéhány sereg osztályokat küldött a' több *Módenai* városoknak el foglalására.

Azonközben *Buonaparte* Generális egy hazug manifestumot adott ki *Maylandban* Oct. 4-ik napján, mellyben külömbkülömbféle költött szinkekkel kívánta a' Frantziáknak ezen mind isteni mind emberi törvényekkel ellenkező tselekedeteiket szépíteni, és igazítani. Ezzel együtt *Garrau* Fr. Commissarius is két parantsolatot tétetett közönségessé *Módenában*, mellynek egyike által az eddig való kórmányszék el töröltetvén, egy 7 tagokból álló Commissió rendeltetett helyére, 's mindenik esküvéssel köteleztetett a' Fr. Respublika hivségére; a' második által egy különös municipalitas, az az, polgári előjáró Tanáts állítatott ki, és ennek tagjai is, kik 15-en vagynak, meg eskettettek a' Fr. Respublika hivségére s. a' t. Ezen, 's több ehez hasonló példákból ki tettik,

hogy a' Fr. Respublika Constitutiójának principiumaival, mellyben arra kötelezte magát e' világ füle hallattára, hogy nem birodalmainak öregbitése, hanem szabadságának erős fundamentomra való építése végett fogott fegyvert, ellenkezőképen bánik a' nálla erőtelenebb Statusokkal.

Ferrarában és Bononiában erőssen verbuáltat *Buonaparte* Generális, és mind ezekkel, mind a' Fr. O szágból hozza ment friss seregekkel meg öregbitette ármadiáját.

Nagy Britannia.

Azon levélre adatott válasz, mellyet *Lord Grenville* irt a' külső dolgokra ügyelő *Párisi* ministernek a' passzus eránt, Oct. 5-ik napján érkezett *Londonba*, mellyet azonnal közlött is a' Status Titoknok a' *Londoni Lord Majorral*, az az, fő Polgár mesterrel, hozzá tévén ezt is, hogyha a' királynak tettzeni fog, mingyárt küldhet valakit *Párisba* a' békességes trakta végett. — Az onnan jött tudósítások szerént, nem *Francis Jackson*, hanem *Lord Malinesbury*, és *Grenville Tamás* rendeltettek oda, és a' múlt Octob. 8 vagy 9-ik napján el is indultak.

A' Brittusok és Spanyolok közt való ellenségeskedés nemcsak el kezdődött, hanem már is derekasan károsítják egymást. — Az úgy nevezett *Regina de Lovisa* ezüstel meg terhelt 700 tonnás hajót, melly egy millió font sterlingre betsültetik, *Limától Kádix* felé való útjában, és a' *Princessa* 600 tonnás hajót *Havanából Ferrolba* való útjában, 's ezeken kívül két neutralis hajókat, mellyek Spanyol portékákkal valának meg terheltetve, a' *Kingsmill* Anglus Admirál kórmánya alatt lévő kis flotta *Finisterre* mellett el rablotta 's *Corkba* bé vitte. — Ez a' *Gesvader* vette vissza a' Frantziáktól a' *Santa Crux* nevű 900 tonnás Portugalliai hajót is, mellyet ők *Brasiliából Lisszabonába* való útjában el rablottanak vala.

Az Orosz flotta, melly néhány hónapoktól fogva, együtt dolgozott az Angliai flottával a' Frantziák ellen, vissza fog hazajába menni, 's helyette azok a' hadakozó hajók szolgálni, melyeket az Angliai kormányzék mostanában tölgy fából épitetett, és a' mellyek elegendők lesznek a' Britanniai tengerek háborgani szokott habjai ellen.

Wallace Vice Admirális levelet küldvén *Newfoundlandból*, azon nagy pusztításról tudósítja az Admirálitást, a' mellyet a' *Richery* Admirális kormánya alatt lévő Fr. flotta ottan végbe vitt, és ezután is végbe vijendő lesz, ha *Angliából* több hadakozó hajók és hajó seregek nem fognak oda küldetni.

Frantzia Ország.

A' külső dolgokra ügyelő minister minapában arról tudósította a' Nemzeti Institutumot, hogy *Doct. Pristley Filadelfiának* igen híres és nagy tudományú 's tapasztalású orvosa Frantzia Országban kíván le telepedni. — A' levegő égnek tulajdonságairól gyűjtött tapasztalásait adta a' *Filadelfiában* lévő Fr. követnek olly véggel, hogy azt küldje el a' *Párisi Nationale Institutumnak*.

A' fényes Portánál lévő Fr. követnek parancsolat küldetett az eránt, hogy ama híres Frantzia nemzetbeli képfestőnek *Fauvelnek*, a' ki 12 elztendőtől fogva a' ritka régiségeknek gyűjtések végett *Görög Országban* bújdosik, hasznos igyekezetét, tellyes tehetsége szerént előmenetele-sittse. —

Számos Fr. híres mesterek, nevezetesen *Isa-bey, Gerard, Veviet, Vandael, Renauld, Bandrillon, Dumont, Michalot* és mások promemóriát adván bé a' *Párisi Directoriumnak* azon esedeztek, hogy azoknak a' mestereknek kéréseket, a' kik nem régiben az *Olasz Orzági* természeti és mesterségbeli ritkaságoknak onnan való el vite-

téseket nagy igazságtalanságnak lenni vitatták, meg vetvén, továbbra meg ne szűnnyék az Olasz Országi ritkaságoknak és régiségeknek *Párisba* való által szállittatásoktól.

A' természeti historiát gyakorló és tökéletesíteni kívánó *Párisi* Tudósoknak, és a' tengeri dolgokra ügyelő miniszternek kérésekre azt végzette a' Directorium, hogy déli *Amérikána* *Trinidad* nevű szigetébe küldetessenek néhány tudós emberek, az ottan *Baudin* polgár által gyűjtett, 's általa a' Fr. Respublikának ajándékozott ritkaságoknak *Párisba* való vitelekre. — Ahozképest két természet vizsgáló Tudósok és egy kerész fognak oda utazni, ugyan *Baudin* nevű hajós Kapitánnyal, nemcsak a' már készen lévő gyűjteményeknek öszve szedésekre, hanem újabb ritkaságokkal való meg bővítésekre is. Mivelhogy pedig ez a' sziget is az Anglusok birtokában vagyon most: az Angliai kormányszéktől kért a' Directorium az oda való szabados menetelre passust, 's minden nehézség nélkül meg is nyerte azt.

Batáviai Respublika.

A' számkivetésbe küldetett *Friszlandusok* eránt még is semmit sem végzett a' Convent, és mint-hogy sokféle vádak fordultak elő, nem is akarja magát abba elegyíteni. — Octobernek 8-ik napján üstökbe kaptak egymással a' *Hagaban* fekvő Frantzia és Hollandus katonák, mellyre nézve el végeztetett, hogy az utólsóbbak két escadronnal szaporitassanak a' jó rendnek fenn tartása végett. — Az ott lévő Fr. követ kéresére meg engedődött, hogy 100 ezer mázsa széna küldetessék a' *Sámbrei* és *Mási* Fr. armádiához. — A' tengeri dolgokra ügyelő Commissiótól levelet vévén a' Convent titkos gyűllest tartott. — Beszél-lik, hogy a' *Prussziai* király, a' *Saxóniai* V. Fejedelem és a' *Batáviai* Respublika közt szoros frigy kötötetett vólna, mellyre más Európai Fejedelmek is fognának hivattatni. — *Amstérdam*

előtt 100 Angliai portékákkal meg rakott hajók állottanak, mellyeknek el adattatása meg engedtetett a' Convent által.

Austriai Belgium.

Brüsszelből Octob. 6-ikán. *Ernouff* Fr. divisionalis Generális a' *Sámbrei* és *Máási* armádiának Generál-Quártélymestere, tegnap előtt hat kotsival, számos tselédivel és lovaival egy tsupport lovasságtól kisírtetvén ide érkezett; de allig szállott bé az úgy nevezett *Anglia* vendég fogadóba, mikor már egynéhány nationalis katonaság őrizete alá tétetett. Harmadnap iitt való mulatása után, tegnap *Páris* felé indítatott el számos őrizet alatt, hogy számot adjon maga viseléről és tselekedeteiről. — A' többi közt azzal vádoltatik ökigyelme, hogy igen sok hadi sattsot vett a' *Frankóniai* kerülettől; hogy a' Fr. armádia rovására magát nagyon meg gazdagította; hogy leg elsőbben is ő vetett hátat az Austriai armádiának, hogy az artillériának meg szabadtására rendeltetett lovakat a' maga hintaiba és társzekereibe fogattatta, 's amazokat az ellenség kezébe esni engedte; hogy az egész *campania* alatt botránkoztató életet élt s. a' t. *Lovanium*-hoz nem messze a' fia is el fogattatott, a' ki hasonlóképen sok kintsét gyűjtött magának, és egy húron pendült az apjával. — Ezeken kívül sok tábori *Commissariusok* fogattattak el és vitettek *Párisba*, a' kik hasonló vétekben evedztenek *Ernouff* Generálissal.

Bukovina.

Csernovitzból 12-ik Octob. Sajnálom, hogy régtől fogva semmi újsággal nem szolgálhattam, melly kötelességem nem tellyesítésének igaz oka az újságok szük vólta, mert mindazok, valamelylyeket a' Török mozgásairól hallunk, egészen bizonytalan hírek, és olyanok, mellyekből még eddig semmit ki nem húzhatunk, mivel egy újság a' másikat, egy posta a' mást meg tzáfollja.

Ez pedig bizonyos, hogy a' mi szomszéd, Törökeink semmi háboróról nem álmodoznak; azonban pedig a' vég várak nagy szorgalmatossággal készítettnek, nagy élés házak rakattatnak, és a' *Konstántzinápolyból* jövő útakon minden nap 40 — 50 főből álló gyalog Törökség rész szerént *Ben-dernek*, rész szerént *Chotyimnak* marsiroznak, kik között számos Frantziák találtatnak, és nem ruhájokról, hanem nyelvekről ismértetnek. — *Chotyimban* szorgalmatossan gyakoroltatnak a' patantyúsok, és alkalmasint is hányják a' bombikat. — A' szomszéd *Móldvai* városban *Hertzben* három Frantzia Inzsínörök valának a' napokban, kiknek passzusok a' Fényes Portától vala; erre nem hajtván az *Iszpravink*, meg parantsolta, hogy onnan el takarodnának, és mappa készítéseket félbe hagynák. Ezen hitre a' mi határunkon való által menetel annyira meg szoritatott, hogy a' kik által akarnak menni, kénytelenek *Lemberg*ből a' Generál-Commandótúl passzust váltani.

* * *

Máramaros Vármegyéből Octobernek elején. Itten meg most is gyakorta úton álló tolvajok mutogattyák magokat, és a' *Kapnyiki* Berizén minap egy embert meg is öltek, a' kik közül a' Bányász Tisztség egyéhányat el fogatván azokat a' Tek. Vármegye kezébe adta. Ő Felsége kegyelmesen meg engedte, hogy ezután ha szinte nem minden halált érdemlettek is, de avagy tsak némelleyek halállal büntetessenek meg másoknak példájokra, és el rettentésekre.

Ez a' N. Vármegye, még a' külső Országinak figyelmetességét is magára vonnya. Három hétnél tovább lakott itt egy Tseh Ország Gróf egy *Pesti* Universitásbeli Professorral, és a' nevezetesebb havasokat meg járván, találtak olyan füvekre is, mellyeknek *Linneusban* semmi nyoma nintsen, el is vitték magokkal, hogy azoknak természeti tulajdonságait meg vizsgálván esmértessekké tehessék e' világ előtt.

D. D. S.